

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

პ რ ო ე ქ ო ი

„გურიის, იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის
სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების
საერთო ფორუმი სახელმწიფო მმართველობის
რეფორმის საგზაო რუკის მონიტორინგისთვის“

ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში,
საჯარო მმართველობის
რეფორმის გატარების პროცესში,
მოსახლეობის საჭიროებათა
შეფასების ანგარიში

ეს პუბლიკაცია შექმნილია ევროკავშირის მხარდაჭერით.
მის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია
„მენარმე ქალთა ფონდი“ და შესაძლოა, რომ იგი
არ გამოხატავდეს ევროკავშირის შეხედულებებს.

შესავალი

საჯარო მმართველობის რეფორმის (PAR) წარმატებით განხორციელება ფუნდამენტურ როლს ასრულებს საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის გზაზე და საქართველოს წარმატებული განვითარების და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლების უმთავრეს წინაპირობას წარმოადგენს. რეფორმის მიმდინარეობის პროცესში მოქალაქეთა გადანყვევტილების მიღებაში მონაწილეობა აღნიშნული რეფორმის წარმატების სანინდარია, რაც უზრუნველყოფს არამართო ქვეყნის დემოკრატიული, ღია და კარგი მმართველობის დანერგვას, არამედ ზრდის მოსახლეობის ნდობას პოლიტიკური სისტემების მიმართ და აძლიერებს მიღებული გადანყვევტილებების ლეგიტიმურობას.

COVID-19-ის ვირუსით გამოწვეულმა პანდემიამ კიდევ უფრო ნათლად გამოკვეთა საჯარო მმართველობის რეფორმის ჯეროვნად გატარების აუცილებლობა, განსაკუთრებით კი ელექტრონული მმართველობის დანერგვის მიმართულებით, რაც მოქალაქეებს, დისტანციურად, მარტივად და ოპერატიულად, ყოველგვარი დამატებითი ბიუროკრატიული პროცედურების გარეშე, საკუთარი პრობლემების და საჭიროებების ადგილობრივი ხელისუფლებისთვის გაცნობის და გადაჭრის შესაძლებლობას მისცემს.

ადგილობრივ დონეზე საჯარო მმართველობის რეფორმის ეფექტიანი განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით, კულტურულ-ჰუმანიტარული ფონდი „სოხუმი“, მენარმე ქალთა ფონდთან

და იმერეთის მეცნიერთა კავშირ „სპექტრთან“ პარტნიორობით ახორციელებს პროექტს „გურიის, იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების საერთო ფორუმი საჯარო მმართველობის რეფორმის საგზაო რუკის მონიტორინგის მიზნით“, რომელიც მხარდაჭერილია ევროკავშირის მიერ.

წინამდებარე კვლევა ჩატარდა აღნიშნული პროექტის ფარგლებში, „მეწარმე ქალთა ფონდის“ დაკვეთით და ხელმძღვანელობით, ორგანიზაციების, „რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის თვითმმართველობის რესურს-ცენტრის“, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონალური ჰაბი-„აფხაზინტერკონტის“ მიერ. ის მოიცავს ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში ადგილობრივი საჭიროებების კვლევას მოქალაქეთათვის მომსახურების მიწოდების კუთხით PAR ამოცანების კონტექსტში. კვლევის შედეგად მოხდება გაკეთებული მიგნებების, შემუშავებული რეკომენდაციების წარდგენა ადგილობრივი ხელისუფლების, სხვა შესაბამისი სტრუქტურებისთვის და მათი ადგილობრივ პოლიტიკაში ასახვის ადვოკატირება.

1. საჭიროებათა კვლევის მიზანი და მეთოდოლოგია

კვლევის მიზანია ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში საჯარო მმართველობის რეფორმის კონტექსტში ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ მოქალაქეთათვის განუხლები მომსახურების ეფექტიანობის, გამჭვირვალობის და მონაწილეობის ხარისხის შეფასება, სათანადო რეკომენდაციების შემუშავება ადგილობრივი მომსახურების გაუმჯობესების ადვოკატირებისთვის.

კვლევის ამოცანები - მიზნის შესაბამისად, მოქალაქეთა პრიორიტეტული საჭიროებების გამოვლენა, მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინფორმაციის მოპოვება.

კვლევის მეთოდოლოგია - კვლევისთვის გამოყენებული იყო ტრიანგულაციური მიდგომა- რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის მეთოდების ერთდროული გამოყენება. მომზადდა კვლევის ინსტრუმენტი: სტრუქტურირებული კითხვარი რაოდენობრივი კვლევისთვის, ნახევრადსტრუქტურირებული კითხვარი და ფოკუს ჯგუფის გზამკვლევი თვისებრივი კვლევის მეთოდით ინფორმაციის მისაღებად.

კვლევის მეთოდი - მონაცემთა მოსაპოვებლად რაოდენობრივი მეთოდით გამოიკითხა 152 რესპონდენტი, თვისებრივი მეთოდით - 25 რესპონდენტი (ფოკუს-ჯგუფის დისკუსია, სილ-

რმისეული ინტერვიუ ადგილობრივ ექსპერტებთან). გაკეთდა შეხვედრების აუდიოჩანაწერები და სტენოგრამა, მომზადდა ტრანსკრიპტები და შესაბამისი ანგარიშები ინტერვიუების მხრიდან. მიღებულ მონაცემთა ინტერპრეტირების და ანალიზის საფუძველზე მოხდა კვლევის ანგარიშის შექმნა.

კვლევის რესპონდენტთა შერჩევა მოხდა კვოტური მეთოდით, გათვალისწინებულ იქნა სოციალურ-დემოგრაფიული მაჩვენებლები, სპეციფიკური გენდერული ჯგუფები.

2. კვლევის სამიზნე ჯგუფის სოციალურ-დემოგრაფიული სტრუქტურა:

მთლიანად კვლევაში მონაწილეობა მიიღო 177-მა რესპონდენტმა. აქედან ქალი - 103, კაცი - 74.

რაოდენობრივი კვლევის ფარგლებში გამოიკითხა 152 რესპონდენტი, რომელთაგან 82 იყო ქალი, ხოლო 60 - კაცი. მათი ასაკი მერყეობდა 18-დან 65+ წლამდე და გადანაწილებული იყო 3 ასაკობრივ ჯგუფში: 18-34 ასაკის - 31%, 35-64 ასაკის - 55% და 65+ ასაკის - 14%. ოჯახური მდგომარეობის მიხედვით, გამოიკითხულთა უმრავლესობა (52%) დაოჯახებულია, 34% არ არის დაოჯახებული, 11% ქვრივია და 3% კი განქორწინებულია.

რესპონდენტთა ძირითად ნაწილს (63%) აქვს სრული უმაღლესი განათლება, 22%-ს სრული საშუალო, 1%-ს არასრული საშუალო და 14%-ს საშუალო სპეციალური / კოლეჯის განათლება აქვს. გამოიკითხულთა 65%-ს არ აქვს განსაკუთრებული სტატუსი, ხოლო ამ სტატუსის მქონენი შემდეგნაირად გადანაწილდნენ: 24% - სოციალურად დაუცველი, 3% - იძულებით გადაადგილებული პირი, 9% - მრავალშვილიანი მშობელი.

გამოიკითხულთა უმრავლესობა თვითდასაქმებულია (41%). 9% არის საჯარო მოხელე / სახელმწიფოს მიერ დაქირავებული პირი; 18% - საბიუჯეტო ორგანიზაციის წარმომადგენელი; 11% - პენსიონერი, 6% - სტუდენტი / მოსწავლე, ხოლო 15% - უმუშევარი. რესპონდენტების საშუალო თვიური შემოსავალი (ნე-

ბისმიერი ფულადი შემოსავლის ჩათვლით) 101-500 ლარის ფარგლებში მერყეობს - 41%, 100 ლარზე ნაკლები შემოსავალი აქვს გამოკითხულთა 3%-ს, 501-900 ლარის შემოსავალი - 30%-ს, ხოლო 901 ლარზე მეტი შემოსავალი - 22%-ს.

რაც შეეხება თვისებრივ კვლევას, მასში მონაწილეობა მიიღეს ადგილობრივმა ექსპერტებმა (მუნიციპალიტეტის თანამდებობის პირი, არასამთავრობო სექტორის, ადგილობრივი ინტელიგენციის წარმომადგენელი) და სამოქალაქო ჯგუფებმა (პედაგოგები, პენსიონრები, მცირე მენარმეები, შშმ ბავშვთა დღის ცენტრის აღმზრდელები, დიასახლისები, სამედიცინო სფეროს მუშაკები). სულ 25 მონაწილე, 21 ქალი 4 კაცი (ფოკუს ჯგუფი - 21, ინტერვიუები - 4)

3. კვლევის ძირითადი მიზნებში

3.1. გამჭვირვალობა

ინფორმირებულობის საკითხი: რაოდენობრივი კვლევის მასალე-ბით ცხადი ხდება, რომ გამოკითხული მოქალაქეების ნაწილი ინფორმირებულად თვლის თავს საჯარო მმართველობის რეფორმის თაობაზე. საინტერესოა, რომ ქალები უფრო ინფორმირებულები არიან: ქალთა 29% თვლის, რომ ისინი იცნობენ საკითხს, ხოლო მამაკაცთა მხოლოდ 20% აფიქსირებს მსგავს პოზიციას. ასაკობრივი ჯგუფის მიხედვით, თანაბრად ინფორმირებულად შეიძლება ჩაითვალოს 18-34 და 35-64 ასაკობრივი ჯგუფის ნარმომადგენლები და მაჩვენებელი პროცენტულად მერყეობს 28%-29%-ზე. ინფორმირებულობის დაბალი დონე გამოიკვეთა 65+ ასაკობრივ ჯგუფში და მან მხოლოდ 5% შეადგინა.

თვისებრივი კვლევის რესპონდენტების ნაწილი ასევე თვლის, რომ ინფორმირებულია საჯარო მმართველობის რეფორმის თაობაზე, მაგრამ მუნიციპალიტეტში დამდგარი შედეგების შეფასება უჭირს. რესპონდენტების უმრავლესობას მხოლოდ გავონილი აქვს რეფორმის შესახებ, სხვადასხვა წყაროებიდან, მაგრამ უფრო კონკრეტულ ინფორმაციას მის შესახებ არ ფლობს. მონაწილეებმა ვერ ახსნეს აღნიშნული რეფორმის დანიშნულება და ის შედეგები, რაც მისმა დანერგვამ უნდა მოიტანოს, თუმცა მიიჩნევენ, რომ რეალური ცვლილებები მომსახურების გაუმჯობესებაში შესამჩნევია.

რაოდენობრივი კვლევის მონაწილეებიც, ძირითადად, დადები-

თად აფასებენ საჯარო მმართველობის რეფორმას და მიაჩნიათ, რომ ის გააუმჯობესებს მოქალაქეთა მომსახურების ხარისხს (59%).

კონკრეტული პოზიცია დააფიქსირეს ფოკუს-ჯგუფის მონაწილე პედაგოგებმა: „ინფორმირებული ვარ სხვადასხვა ტრენინგიდან - თვითმმართველობის დეცენტრალიზაციის თემის შესახებ, რომელიც რეფორმის ნაწილია. ასეთი ინფორმაცია ხელმისაწვდომია მოსახლეობის ძალიან მცირე ნაწილისათვის. მეტი ინფორმაციულობისათვის აუცილებელია მუნიციპალური სამსახურების და არასამთავრობო სექტორის უფრო ეფექტური, ერთიანი საქმიანობა“. „მუნიციპალიტეტში რეფორმა მიმდინარეობს დადებითად. უმეტესწილად რეფორმების მიმდინარეობა არის წარმატებული და საშუალოზე მეტად გააუმჯობესა მოქალაქეებისთვის მომსახურების განევა“ (ფოკუს-ჯგუფი, პედაგოგები).

მოქალაქეებისთვის ინფორმირების ძირითად წყაროს წარმოადგენს: ტელევიზია (24%), არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები (25%), სახელისუფლებო სტრუქტურების წარმომადგენლები (26%) და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის ფეისბუქი თუ ვებგვერდი (25%). ამ უკანასკნელით სარგებლობის მაჩვენებელი ბევრად უფრო მაღალია 35-64 წლის რესპონდენტებში (24%), ვიდრე 65 წელს ზევით ასაკობრივ ჯგუფში (14%).

მოქალაქეებს ნაკლებად უჭირთ ისაუბრონ უფრო კონკრეტულ საკითხზე - ელექტრონული მომსახურების ავკარგიანობაზე, რომელიც რეფორმის მიერ მოტანილი სიკეთეა. ელექტრონული სერვისების შესახებ, სრულ ან ნაწილობრივ ინფორმაციას გამოკითხულთა 67% ფლობს და, საჯარო მმართველობის / სამსახურის რეფორმის მსგავსად, ინფორმაციის ძირითადი წყაროები

ანალოგიურია: ტელევიზია (18%), არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები (26%), სახელისუფლებო სტრუქტურების წარმომადგენლები (14%) და შესაბამისი მუნიციპალიტეტის ფეისბუქი ან ვებგვერდი (21%).

კვლევაში ჩართული ექსპერტების პოზიციით, რეფორმამ და კონკრეტულად ელექტრონული მართვის სისტემებმა გაამართივა ურთიერთობა მოქალაქეებსა და ადმინისტრაციულ ერთეულებს შორის. მუნიციპალიტეტის ვებგვერდზე განთავსებული საჯარო ინფორმაცია ხელმისაწვდომი გახდა ნებისმიერი მსურველისთვის და დაინტერესებულ მოქალაქეს ელექტრონული წესით შეუძლია მისთვის სასურველი ინფორმაციის მოპოვება. სხვადასხვა საშუალებით ხდება მოსახლეობის ინფორმირება ელექტრონული მომსახურების გამოყენების წესების შესახებ, თუმცა იმისათვის, რომ ფართო მასებამდე მივიდეს ინფორმაცია, საჭიროა ინფორმირება მათსავე დასახლებულ პუნქტებში: „ტარდება შეხვედრები მოსახლეობასთან, ხდება ინფორმაციის განთავსება ვებგვერდისა და სოციალური ქსელის მეშვეობით. ახლახან არასამთავრობო ორგანიზაციის მიერ ვებგვერდზე დამატებული ელექტრონული მენეჯერი გააადვილებს ინფორმაციის დროულად მიღებას“, „მაგრამ აუცილებელია მეტი კომუნიკაცია მოსახლეობასთან, განსაკუთრებით, საკრებულოს მაჟორიტარი დეპუტატების აქტიურობა“ (ინტერვიუ, საკრებულოს თავმჯდომარე).

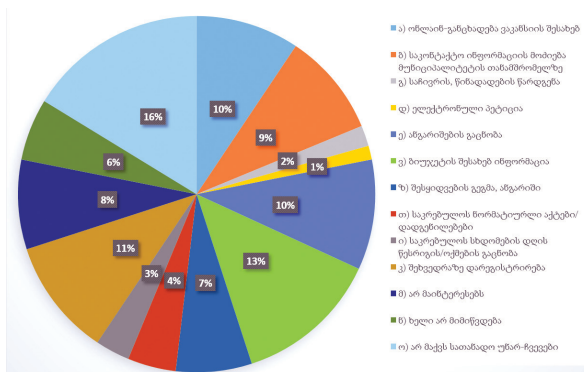
თვისებრივი კვლევის მონაწილე მოქალაქეებიც ასევე მიიჩნევენ, რომ ინფორმაცია და მომსახურების ელექტრონულად მიღების შესაძლებლობა არსებობს: „მუნიციპალიტეტის ვებგვერდზე არსებობს წვდომა ნებისმიერ საჯარო ინფორმაციაზე და ყველა

დაინტერესებულ პირს შეუძლია გაეცნოს მას“ (ინტერვიუ, პე-დაგოგი). პრობლემას წარმოადგენს ის, რომ მუნიციპალიტეტის მოქალაქეების უმეტესობა ხანდაზმულია და მხოლოდ უბრალო მობილური ტელეფონის გამოყენება შეუძლია, არ ფლობს უფრო რთული მოწყობილობის გამოყენების ტექნოლოგიებს. მთავარ პრობლემას კი წარმოადგენს ინტერნეტის ხელმისაწვდომობაში არსებული ხარვეზები.

„პრობლემაა ინტერნეტთან წვდომა, განსაკუთრებით ზოგიერთი სოფლის თემებში ინტერნეტი ცუდია, ან საერთოდ არაა. გარდა ამისა, ყველას არ აქვს კომპიუტერი ან ანდროიდი და არც მისი მოხმარება შეუძლიათ. სიტუაციის გასაუმჯობესებლად საჭიროა ხელისუფლების ხშირი შეხვედრები ქალაქის და სოფლის მოსახლეობასთან“ (ფოკუს - ჯგუფი, ინდემნარმე).

საინტერესოა, რომელი ელექტრონული მომსახურებით სარგებლობენ რაოდენობრივი კვლევის რესპონდენტები. მათი პასუხები მოცემულია დიაგრამაზე (N1):

რომელი მუნიციპალური ელექტრონული მომსახურება გამოიყენებიათ?

თვისებრივი კვლევის მონაწილეებიც ასახელებენ, როგორ გამოიყენეს ელექტრონული პლატფორმები: მათ შორისაა საკონტაქტო ინფორმაციის მოძიება, ელექტრონული კომუნიკაცია. „მუნიციპალიტეტის ვებგვერდის მეშვეობით მოვიძიე ინფორმაცია სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ, ვაკანსიების შესახებ“ (ფოკუს ჯგუფი, შშმ პირთა დღის საგანმანათლებლო ცენტრის ლოგოპედი).

რესპონდენტებმა დააფიქსირეს საკუთარი მოსაზრება, თუ რაზე უნდა გაკეთდეს აქცენტი რეფორმის პროცესში მოსახლეობისთვის მიწოდებული მომსახურების გასაუმჯობესებლად. ძირითადად, ყურადღება გამახვილდა შემდეგ საკითხებზე: საჯარო მოხელეთა კომპეტენციის ზრდა -21%; სახელმწიფო ელექტრონულ სერვისებზე საზოგადოების დროული და სრულფასოვანი ინფორმირება (ტელევიზიით, საინფორმაციო შეხვედრებით, საინფორმაციო ფლაერებით, ფეისბუქით, ვებგვერდით) - 20%; განსაკუთრებით მონყვლადი ჯგუფების (მაგ. მრავალშვილიანი, მარტოხელა დედების; ძალადობის მსხვერპლი ქალების; ბავშვების; შშმ პირების და სხვა) საჭიროებებზე და პრიორიტეტებზე მორგებული მომსახურების შეთავაზება -16%; მომსახურების რაოდენობის და ტერიტორიული დაფარვის გაზრდა ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად -15%; მომსახურების მიღების პროცესის გამარტივება -11%.

მომსახურების მიღების ძირითად ელექტრონულ სერვისს რესპონდენტებისთვის წარმოადგენს მერიის ფეისბუქგვერდი (26%), თუმცა ასევე იყენებენ მუნიციპალიტეტის ოფიციალურ ვებგვერდს (18%), საკრებულოს ფეისბუქგვერდს (15%), სამხარეო ადმინისტრაციის ვებგვერდს (7%), www.my.gov.ge მოქალაქის

პორტალს (4%). საინტერესო კორელაცია გამოიკვეთა ასაკსა და ელექტრონული სერვისების გამოყენებას შორის - რაც უფრო იზრდება რესპონდენტის ასაკი, მით უფრო რთულ პროცედურად მიიჩნევა რესპონდენტისთვის თვითმმართველობის უწყებისთვის სერვისების მისაღებად ელექტრონული ფორმის გამოყენება.

ფოკუს-ჯგუფის დისკუსიებში გამოიკვეთა, რამდენად ღია და გამჭვირვალეა, მოქალაქეთა აზრით, მუნიციპალიტეტში მიმდინარე პროცესები, როგორია ანგარიშვალდებულება და რა უნდა გაკეთდეს მისი გაუმჯობესებისთვის: მოქალაქეებმაც დადებითი შეფასება მისცეს ადგილობრივი სამოქალაქო ორგანიზაციების ინიციატივით ვებგვერდზე „ელექტრონული მესენჯერის“ ჩაშენებას, რომელიც უზრუნველყოფს დაკავშირებას სხვადასხვა სამსახურთან: „ქალიან ეფექტურია „ელექტრონული მესენჯერი“, რადგან მერიის და საკრებულოს ნებისმიერ სამსახურთან თუ საკრებულოს წევრთან შეგვიძლია პირდაპირი ელექტრონული კომუნიკაცია“ (შშმ პირთა დღის საგანმანათლებლო ცენტრის სპეც.პედაგოგი).

კვლევის მონაწილეებმა გულისტკივილი გამოთქვეს, რომ შესამჩნევია მოქალაქეთა ინერტულობა თვითმმართველობასთან კომუნიკაციის და მონაწილეობის მიმართულებით. თუმცა გამოიკვეთა განსხვავებული მიდგომებიც: „ინფორმირებულობის გაზრდა საჭიროა ყველა საშუალებით, რათა ყველა სოციალური ფენის წარმომადგენელმა იგრძნოს თავი საზოგადოების მნიშვნელოვან წევრად, ამ რეფორმის განხორციელების მონაწილედ“ (ფოკუს-ჯგუფი, მრავალშვილიანი დედა).

თვითმმართველობაში მართვის გამჭვირვალობასა და ანგარიშვალდებულებაზე საუბრისას, ზოგიერთმა რესპონდენტმა აღნიშნა, რომ ზოგჯერ მუნიციპალური პროექტების შესახებ მოსახლეობა არ არის საკმარისად ინფორმირებული. ამის მიზეზი ისაა, რომ ადგილობრივი სამოქალაქო სექტორი პასიურია გადანყვეტილებების მიღების და ადგილობრივი ბიუჯეტის ფორმირების პროცესში. „რალაც დონეზე არის გამჭვირვალობა, მაგრამ მუნიციპალური პროექტების შესახებ მოსახლეობა გვიან გეზულობს, როცა მათი განხორციელება დაიწყება ან დასრულდება. აუცილებელია ხშირი შეხვედრები მოსახლეობასთან, მათი ჩართულობა პრობლემების გადაწყვეტის და ბიუჯეტის განხილვის პროცესში. ასევე კარგი იქნება საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ხელისუფლების მეტი თანამშრომლობა, რაც გაზრდიდა ინფორმირებულობას და ანგარიშვალდებულების ხარისხს“ (ინტერვიუ, ინდემნარმე).

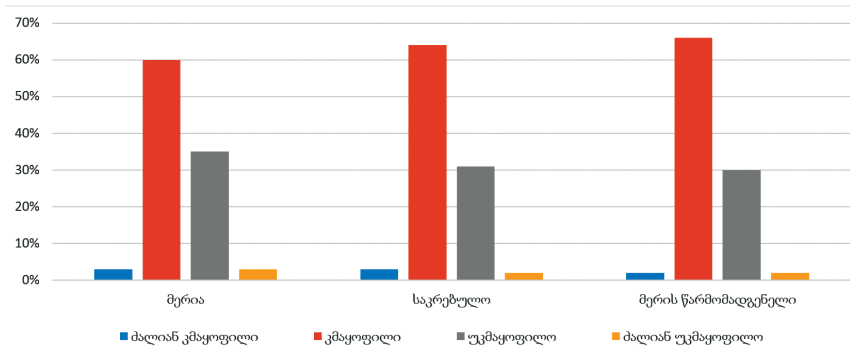
3.2. მომსახურების ეფექტიანობა

ელექტრონული მომსახურება, კვლევის შედეგად მიღებული მასალებით, ზრდის მომსახურების მიღების ეფექტიანობას. მოქალაქეებს უზოგავს დროს, ფინანსებს, არიდებს მომსახურების სხვადასხვა ბიუროკრატიულ პროცედურებს.

რაოდენობრივი კვლევით ცნობილი ხდება, რომ გამოკითხულთა 24%-ს ბოლო ერთი წლის განმავლობაში უსარგებლია სასურველი უწყების წარმომადგენელთან შესახვედრად ელექტრონული ჩანწერის პრინციპით, თუმცა ნიშანდობლივია, რომ 26%-ს არ ჰქონია ამის შესახებ ინფორმაცია. მიღებული მომსახურებით

უმეტესობა კმაყოფილია (60%), თუმცა შედეგები განსხვავდება იმის მიხედვით, თუ რომელ უწყებას მიმართა მოქალაქემ.

მეტი თვალსაჩინოებისთვის შეგვიძლია გრაფიკზე ვნახოთ კმაყოფილება / უკმაყოფილება მერიის, საკრებულოს და მერის წარმომადგენლის შემთხვევაში. როგორც გრაფიკზე ჩანს, საკრებულოს შემთხვევაში გამოკითხულთა უფრო დიდი ნაწილი დარჩა კმაყოფილი. თუმცა მთლიანობაში მონაცემები ერთმანეთისგან ძალიან არ განსხვავდება. **დიაგრამა N2:**

საინტერესოა, რამდენად ეფექტური იყო მოქალაქეების მიერ მიღებული მომსახურება და რამდენად მოუგვარდათ მათ კონკრეტული პრობლემა / პრობლემები, რომლის გამოც მიმართეს თვითმმართველობას: უმეტეს შემთხვევაში (47%) პრობლემა ნაწილობრივ ან სრულად მოგვარდა, თუმცა მცირე ნაწილს (6%) პრობლემა არ მოუგვარდა და არც არგუმენტირებული წერილობითი უარი არ მიუღია.

გამოკითხულთა უმეტესობისთვის ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ მოსახლეობისთვის მიწოდებული ინფორმაცია გან-

ხორციელებულ საქმიანობაზე თუ მომსახურებაზე სრული ან ნაწილობრივია (58%). მხოლოდ 13%-ს მიაჩნია, რომ არ ხდება ინფორმაციის სათანადო გავრცელება.

კვლევის მასალებით გამოვლინდა განსხვავებული პოზიციები ადგილობრივი მომსახურების ეფექტიანობის საკითხისადმი: სიღრმისეული ინტერვიუს რესპონდენტებმა ყურადღება გაამახვილეს თვითმმართველობის მიერ მიწოდებული სერვისების ეფექტიანობაზე. ზოგიერთი რესპონდენტი აღნიშნავს, რომ ისინი მაქსიმალურადაა მორგებული მოქალაქეების საჭიროებებზე და პრიორიტეტებზე. ამავე დროს, მიწოდებული მომსახურების ეფექტიანობის ხარისხს შეისწავლის სოციალური სამსახური, მონიტორინგის საშუალებით, რომელში ჩართვა ნებისმიერ დაინტერესებულ მოქალაქეს შეუძლია. „მუნიციპალიტეტის მხრიდან მიწოდებული მომსახურების ეფექტიანობის ხარისხის შესწავლა ხდება სოციალური სამსახურის მიერ განეული მონიტორინგის საშუალებით. მოქალაქეებიც არის ჩართული“ (ფოკუს ჯგუფი, პედაგოგი).

სხვა პოზიციით, თვითმმართველობის სერვისები ნაკლებადაა მორგებული მოქალაქეების საჭიროებებზე, ხოლო მოქალაქეთა სპეციფიური ჯგუფების საჭიროებათა კვლევის / ანალიზის პრაქტიკის შესახებ ინფორმაციას არ ფლობს. მათი შეხედულებით, ჩატარებული მონიტორინგიც ფორმალურ ხასიათს ატარებს და განსაკუთრებული შედეგიანობით არ ხასიათდება.

საჭიროებათა გამოვლენის კუთხით არსებულ გამოწვევებს ფოკუს-ჯგუფის დისკუსიის მონაწილეებიც აფიქსირებენ: „მიმაჩნია, რომ მხოლოდ ნაწილობრივ პასუხობს საჭიროებებს. ეს გამოწვეულია იმით, რომ წინასწარ არ ხდება საჭიროებების კვლე-

ვა, ამას მონშობს თუნდაც ის, რომ დღის ცენტრის ფუნქციონირებისთვის მოვითხოვეთ მუნიციპალიტეტიდან „კოვიდის“ პირობებში საჭირო სადებინფექციო ხსნარები და ფინანსური მხარდაჭერა საჭირო ინვენტარის შესაძენად, რაზეც ვერ მივიღეთ დადებითი პასუხი, აქ დახმარება „მენარმე ქალთა ფონდმა“ გაგვინია და შეგვიძინა ყველა საჭირო მასალა თუ ინვენტარი“ (ფოკუს-ჯგუფი, შშმ პირთა დღის საგანმანათლებლო ცენტრის ფიზიოთერაპევტი).

საჭიროებათა გამოვლენის კუთხით ყველაზე თვალსაჩინო იყო ახალგაზრდებისთვის მნიშვნელოვანი საკითხების შესწავლა: „ჩვენს მუნიციპალიტეტში არსებობს ახალგაზრდების საჭიროებების კვლევა. სხვა კვლევის თაობაზე ინფორმაციას არ ვფლობ“ (ინტერვიუ, რაჭის ახალგაზრდული ასამბლეის პრეზიდენტი). კვლევამ გამოკვეთა ის საკითხები, რომლების მუნიციპალიტეტში მცხოვრებ ახალგაზრდებს სჭირდებათ განვითარებისთვის, უფრო მომხიბვლელი სოციალულ-ეკონომიკური გარემოს უზრუნველყოფისთვის, რათა შემცირდეს მიგრაცია.

„მიმაჩნია, რომ მეტად უნდა იყოს გათვალისწინებული ახალგაზრდების საჭიროებები. ჩვენი რეგიონიდან მიგრაციის ტალღა საკმაოდ დიდია და ახალგაზრდების უმეტესობა ტოვებს მუნიციპალიტეტს სხვადასხვა მიზეზების გამო: დასაქმება, განათლება, ცხოვრების უკეთესი პირობები... ვფიქრობ ამ სეგმენტზე ყურადღების გამახვილება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია“ (ფოკუს-ჯგუფი, პედაგოგი).

კვლევის მასალებით გამოიკვეთა, რომ სოციალური კუთხით მუნიციპალიტეტს თავისი დალი დაასვა კოვიდ-19-ის პანდემიამ. განსაკუთრებით მონყვლადი აღმოჩნდნენ პენსიონრები, მარტო

მცხოვრები ხანდაზმულები და რესპონდენტების აზრით, მუნიციპალიტეტმა მათზე ზრუნვა უნდა მოახერხოს.

მხედველობაშია მისაღები, რომ როგორც რესპონდენტებმა აღნიშნეს, კოვიდ-19 - ის პანდემიასთან დაკავშირებით სტუდენტები გადავიდნენ ონლაინ-სწავლების რეჟიმში და მათი აბსოლუტური უმრავლესობა დაბრუნდა მუნიციპალიტეტში. მნიშვნელოვანია, რომ ისინი ეფექტურად იყენებდნენ თავისუფალ დროს, ასევე - მუნიციპალიტეტმაც ისარგებლოს მათი პოტენციალით. რესპონდენტთა აზრით, კარგი იქნებოდა მათი, თუნდაც საათობრივი დასაქმება მიმდინარე ინფრასტრუქტურულ საქმიანობებში; წახალისება სხვადასხვა სოციალური, კულტურული, საგანმანათლებლო, ასევე - მოხალისეობრივი აქტივობისათვის.

გარდა ამისა, რესპონდენტების აზრით, განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებენ შშმ პირები, მზრუნველობას მოკლებული ბავშვები და სოციალურად დაუცველი მრავალშვილიანი ოჯახები.

საჭიროებებზე საუბრისას ყურადღება იქნა გამახვილებული იმაზე, რომ მნიშვნელოვანია მცირე მენარმეობის მხარდაჭერა და მუნიციპალიტეტის როლის გაზრდა ამ მხრივ. „**მხოლოდ ინფრასტრუქტურული პროექტები მუნიციპალიტეტის მოსახლეობას ეკონომიკურად ვერ აძლიერებს. საჭიროა ხარჯების გაზრდა და მენარმეობის სტიმულაცია - სათანადო გამჭვირვალობით“** (ფოკუს-ჯგუფი, პედაგოგი).

მოქალაქეებმა განსაკუთრებული ყურადღების საგნად მიიჩნიეს სასამელო წყლის ხარისხი; სანიღვრე არხების მონესრიგება; სტიქიით მიყენებული ზარალის გამოსწორების ღონისძიებები.

იმავე საკითხებზე გაამახვილა ყურადღება ადგილობრივი ხელისუფლების უმაღლესი თანამდებობის პირმა. მისი შეხედულებით, პირველი რიგის საკითხები მუნიციპალიტეტში არის - „სოციალური დაცვა, ჯანდაცვა, სასმელი წყლის ხარისხი, სტიქიით მიყენებული ზარალის მოგვარება. აქეთკენ უნდა იყოს, პირველ რიგში, მიმართული ადგილობრივი რესურსები“ (ინტერვიუ, სარებულოს თავმჯდომარე).

მოქალაქეები თითქმის ყველა ფოკუს-ჯგუფში მიუთითებდნენ გარემოსდაცვითი საკითხების აქტუალურობას: „სანიაღვრე სისტემების მოწესრიგება, ჯებირების გამაგრება მდინარე რიონის ნაპირებზე“. მათი პოზიციით, საქმეს პროფესიონალები უნდა აკეთებდნენ, რომ საფრთხის ქვეშ არ აღმოჩნდეს ადამიანების სიცოცხლე და ჯანმრთელობა, თუნდაც ეკონომიკური უსაფრთხოება, რაც წყალდიდობების დროს მიყენებულ ეკონომიკურ ზარალს უკავშირდება.

ზოგიერთი ჯგუფის მიერ დაფიქსირებული იყო შიდა ტრანსპორტის გამართვის საჭიროება.

სერვისების ეფექტიანობის შეფასებისთვის საინტერესო იყო ცალკეული მოქალაქეების კომენტარები: „ჩემთვის, მიწოდებული სერვისები დამაკმაყოფილებელია - მუდმივი მცხოვრების სტატუსის მინიჭება, რწმუნებულის მიერ მიწის დაკანონების დროს სწრაფი და კანონის დაცვით რეაგირება“ (ფოკუს-ჯგუფი, ინდმენარმე).

რაოდენობრივ კვლევაში გამოკითხულმა მოქალაქეებმა ასევე გამოყვეს ის ძირითადი მიმართულებები, რომელზეც საჭიროა მუნიციპალიტეტის ადამიანური თუ ფინანსური რესურსების მე-

ტი მიმართვა: ჯანდაცვა - 70%; სოციალური დახმარება - 55%; კულტურა-განათლება - 53%; ინფრასტრუქტურა (გზები, ხიდები და სხვ.) - 45%; ეკონომიკური განვითარების ხელშეწყობა და შესაბამისი გარემოს შექმნა ადგილებზე - 48%; სასმელი წყალი (ხარისხი, მონოდება) - 33%; მიუსაფარი ცხოველების მართვა - 26%; სურსათის უვნებლობა - 26%; სპორტული ღონისძიებები - 23%; შშმ პირებისთვის ადაპტირებული გარემო - 22%; საზოგადოებრივი ტრანსპორტი - 19%; მზრუნველობამოკლებული მოხუცებისთვის მხარდაჭერის სერვისები (კვება, საცხოვრებელი ადგილი) - 15%; პარკები და გამწვანება - 11%; წყალარინება (კანალიზაცია) - 9%; სკოლამდელი აღზრდა - 9%; სანიღვრე ქსელები - 8%; ავარიული სახლების / ეზოების მოწესრიგება - 6%; ძალადობის მსხვერპლ ქალთა საჭიროებაზე მორგებული მხარდაჭერის სერვისების შექმნა - 5%; დასუფთავება / ნარჩენების მართვა - 3% და სარწყავი წყალი / ირიგაცია - 2%.

კვლევამ გამოავლინა ერთერთი ძირითადი ხარვეზი, რომელიც საჯარო მმართველობის რეფორმას, დეცენტრალიზაციის ნარმატებით დანერგვას უშლის ხელს. ეს ეხება ზოგადად არსებულ მდგომარეობას და იდენტურია ამბროლაურის მუნიციპალიტეტშიც.

რესპონდენტები ერთხმად აღნიშნავენ, რომ ადგილობრივი ხელისუფლების უფლებამოსილება არ არის შესაბამისობაში არსებულ რესურსებთან და უამრავი საკითხის მართვაში თვითმმართველობას საჭირო ავტონომია არა აქვს. მათ შორის იმ საკითხებში, რაც შედის მის უფლებამოსილებაში. ამ კუთხით, შემაფერხებელი ფაქტორია დარგობრივი გამიჯვნის საკითხებში არსებული ბუნდოვანება. ამ საკითხში ერთსულოვანია როგორც

ადგილობრივი საჯარო მოხელეები, ასევე რიგითი მოქალაქეები: „თვითმმართველობას უნდა შეეძლოს ადგილობრივ დონეზე გადამწყვეტილებების დამოუკიდებლად მიღება, რაც გათვალისწინებული უნდა იყოს ცენტრალური ხელისუფლების მიერ, თუმცა ეს გადამწყვეტილებები უნდა იყოს გამჭვირვალე, რათა არ მოხდეს მიკერძოება ან გადაცდომა“ (ფოკუს-ჯგუფი, ინდემნარმე).

„უფლებამოსილებების გამიჯვნის საჭიროება არსებობს, რადგან მუნიციპალურ ცენტრებში და სოფლის თემებში ხშირად გასათვალისწინებელია ისეთი შეღავათები, რის საშუალებასაც არ იძლევა დარგობრივი სამინისტროს პოლიტიკა“ (ფოკუს-ჯგუფი, პედაგოგი).

ყველაზე მნიშვნელოვანი თემა, სადაც რესპონდენტებისთვის თვითმმართველობის მეტი უფლებამოსილებაა სასურველი, არის სოციალური სტატუსის მინიჭების საკითხი. „ყველაზე მეტად მოგვარებას საჭიროებს სოციალურად დაუცველის სტატუსის მინიჭება, მე მგონი აქ ყველაზე დიდი ქაოსია. აქ აუცილებელია თვითმმართველობის მონაწილეობა“ (ფოკუს-ჯგუფი, პედაგოგი).

კვლევით გამოიკვეთა მოქალაქეთა განწყობა ანტიკორუფციული მექანიზმების, მოხელეთა კვალიფიკაციის საკითხებში და აქ იშვიათი არ იყო კრიტიკული მოსაზრებები: „უნდა არსებობდეს საჯარო მოხელეთა საქმიანობის მონიტორინგის სისტემა და მათი დისციპლინარული პასუხისმგებლობის მექანიზმი. ხშირად ხდება ამა თუ იმ მოხელის თანამდებობიდან გათავისუფლება და სხვისი დანიშვნა, მაგრამ ამის მიზეზი არ საჯაროდდება, რაც ათასგვარი ჭორის საფუძველი ხდება, ეს კი უარყოფითად მოქმედებს საზოგადოებაზე“. „მუნიციპალიტეტის ზოგიერთ ორგა-

ნოში შეინიშნება ნეპოტიზმის ფაქტები და არსებობს არათანაბარი პროფესიული განვითარების არსებობის ნიშნები“ (ფოკუს-ჯგუფი, ინდემნარმე).

3.3. ინკლუზიურობა

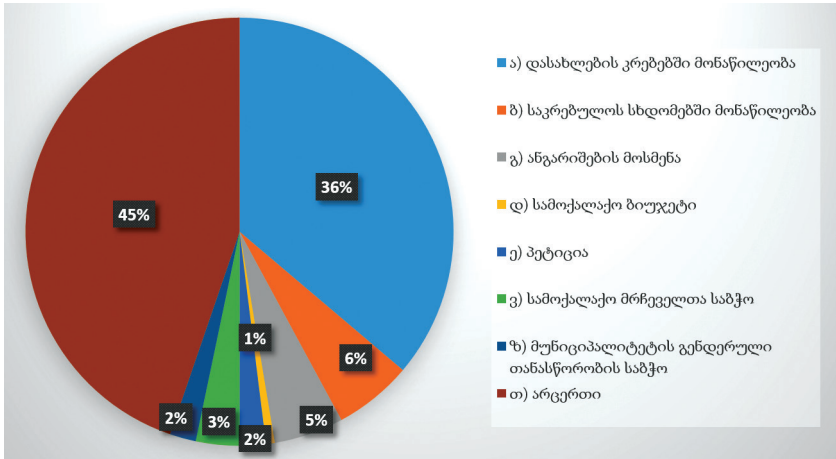
საჯარო მმართველობის რეფორმის შედეგებზე საუბრისას, მოქალაქეთა ჩართულობა უპირობოდ ძალიან მნიშვნელოვანი საკითხია. რესპონდენტთა 19%-ს მიაჩნია, რომ ადგილობრივი საჯარო მოხელეები აცნობიერებენ ამ საკითხის მნიშვნელობას, 51%-ის მოსაზრებით, ეს ნაწილობრივ არის გათავისებული მათ მიერ, ხოლო 13% თვლის, რომ ადგილობრივი საჯარო მოხელეები საერთოდ არ / ვერ აცნობიერებენ საჭიროება და მნიშვნელობას.

„ეფექტური არ არის, რადგან მოქალაქეები, უმეტესად, ინფორმაციის მიმღებები არიან და არა გადაწყვეტილების მიმღებები. მოქალაქეები უფრო მსმენელის როლში არიან, ვიდრე ბიუჯეტის ფორმირების მონაწილეები. ხელისუფლებისადმი კრიტიკულად განწყობილი მოქალაქეების ჩართულობა ადგილობრივ პროცესებში შეზღუდულია“ (ფოკუს-ჯგუფი, ინდემნარმე).

იმ შემთხვევაში, როდესაც ხდება მოქალაქეთა ჩართულობის ნახალისება, ეს ძირითადად ეხება: ადგილობრივი პრიორიტეტების განსაზღვრის პროცესს - 20%; ადგილობრივი ბიუჯეტის განხილვას - 12%; მოქალაქეთა საჭიროებების იდენტიფიცირებას - 11%; მუნიციპალური პროგრამების შემუშავებას - 7% და მოქალაქეების ინიციატივების განხილვას (მაგ. სამოქალაქო ბიუჯეტი) - 5%. პერიოდულად თავად რესპონდენტებიც იყვნენ

ჩართულები სხვადასხვა სამოქალაქო აქტივობებში, რომელთა შედეგებიც შემდეგნაირად გადანაწილდა: (დიაგრამა N3)

სამოქალაქო ჩართულობის რომელი ფორმა გამოვიყენებიათ?

კვლევის მიხედვით, რომ ყველაზე ხშირად აღნიშნული აქტივობა გახლდათ დასახლების კრებებში მონაწილეობა და მასში ქალები უფრო ერთვებიან, ვიდრე მამაკაცები და ამ კუთხით მეტი აქტივობა აქვთ 35-64 წ ასაკის ქალებს.

თვისებრივი კვლევის მონაწილეების მიერ მოწოდებული მასალა ამყარებს ინფორმაციას იმის შესახებ, რომ მოქალაქეები ნაკლებად სარგებლობენ კანონის მიერ მინიჭებული ნორმებით, სამოქალაქო ჩართულობის საკითხში - „აქტიურად არცერთი არ გამოიყენება. მოსახლეობა ნაკლებად ფლობს ინფორმაციას სამოქალაქო ჩართულობის ინსტრუმენტების შესახებ. გვყავს სუსტი სამოქალაქო საზოგადოება. ცნობიერების ამაღლება მონაწილე-

ობის, ჩართულობის ფორმებზე, ვფიქრობ ერთ-ერთი პირველი ნაბიჯია სამოქალაქო საზოგადოების ჩამოყალიბების პროცესში“ (ინტერვიუ, რაჭის ახალგაზრდული ასამბლეის პრეზიდენტი).

როგორც გამოკითხულმა რესპონდენტებმა აღნიშნეს, 39%-ის შემთხვევაში მათ სურვილი არ ჰქონიათ, მომსახურებასთან დაკავშირებული შენიშვნები მიეწოდებინათ შესაბამისი უწყებებისთვის. ამ სურვილის არსებობის შემთხვევაში 36%-ს არ ჰქონია უკუკავშირის საშუალება, ხოლო 25%-ს ჰქონია და გამოუყენებია ეს შესაძლებლობა სხვადასხვა გზით: პირადი შეხვედრა შესაბამისი უწყების წარმომადგენელთან (მათი 65%, ვინც გამოიყენა), მუნიციპალიტეტის ფეისბუქგვერდზე / ვებ გვერდზე პოზიციის დაფიქსირება - 23%, წერილი - 12%.

გამოკითხული მოსახლეობა აფიქსირებდა სხვადასხვა საჭიროებას თვითმმართველობასთან კონსტრუქციული დიალოგისა და მეტი ჩართულობის უზრუნველსაყოფად. ყველაზე ხშირად არჩეული პასუხებია: მოქალაქეთა ინიციატივების გათვალისწინება სამოქალაქო ბიუჯეტის პრაქტიკის გაძლიერების გზით - 26%; კონსულტაციის მიზნით, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლების პერიოდული შეხვედრები მოქალაქეებთან - 24%; მუნიციპალური პროგრამების შემუშავების და ბიუჯეტის განხილვის პროცესში მოქალაქეების ჩართვა - 20 %; უფრო მეტი დარგობრივი პროფილის / სპეციფიკურ საკითხებზე პასუხისმგებელი საჯარო მოხელის შტატის არსებობა - 20%; გენდერული თანასწორობის, სამოქალაქო მრჩეველთა და სხვა საბჭოების ფორმატის ქმედითობის გაზრდა - 5%.

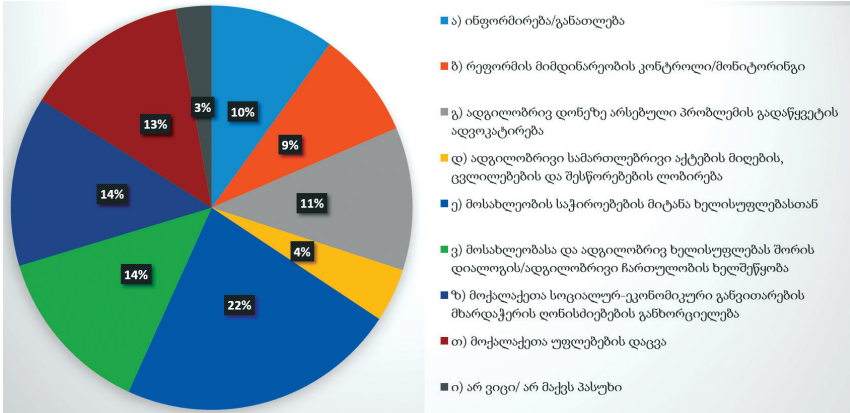
ამ ფონზე გამოიკვეთა, რომ თვითმმართველობა მზადაა, ითა-

ნამშრომლოს მოქალაქეთა სხვადასხვა ფენებთან, მაგრამ მათი სათანადო გააქტიურების ღონისძიებები ნაკლებადაა. „დღეისათვის ეს ტენდენცია იმატებს. პირადად მეც ვმონანილეობ აქტიურად, რომ ჩართულობა იყოს მაღალი. დღეისათვის მერიაც და საკრებულოც მზად არის ითანამშრომლოს ახალგაზრდებთან და გაიზიარონ მათი საჭიროებები“ (ინტერვიუ, ადგილობრივი სსო-ს წარმომადგენელი).

ადგილობრივ სამოქალაქო პროცესებში არასამთავრობო ორგანიზაციების როლზე საუბრისას, ზოგიერთმა რესპონდენტმა ყურადღება გაამახვილა საკითხზე, რომ ისინი, ძირითადად, დაფინანსებაზე არიან დამოკიდებული და ამიტომ მათ საქმიანობაში არსებობს ფრაგმენტულობის საფრთხე. მიუხედავად ამისა, გამოიკვეთა პოზიციები, რომ ისინი მეტ-ნაკლებად ახერხებენ მიიტანონ ხელისუფლებასთან მოქალაქეთა საჭიროებები, სატკივარი და შეასრულონ შუამავლის როლი. განსაკუთრებით აღნიშნეს მათი რესურსი საინფორმაციო-საგანმანათლებლო საქმიანობითვის საჭირო უნარების კუთხით.

გამოკითხული რესპონდენტები, უმეტესად, ერთზე მეტ სამოქალაქო ორგანიზაციას იცნობენ, რომელიც ჩართულია ადგილობრივ დონეზე პოლიტიკურ დიალოგში (41%), გამოკითხულთა 28% კი სამზე მეტ მსგავს სამოქალაქო ორგანიზაციას იხსენებს. მათი თანამშრომლობა ადგილობრივ ხელისუფლებასთან მოქალაქეთა კეთილდღეობის ხელშეწყობისთვის ფასდება ეფექტურად (62%). მთლიანობაში, სამოქალაქო ორგანიზაციების როლი რესპონდენტებს სხვადასხვაგვარად წარმოუდგენიათ და გრაფიკზე ნათლად ჩანს ყველაზე ხშირად დაფიქსირებული პასუხები: (დიაგრამა N4):

რაში ხედავთ ადგილობრივი სამოქალაქო ორგანიზაციების როლს საჯარო მმართველობის რეფორმის განხორციელებაში?

სამოქალაქო მონაწილეობის ისეთი მექანიზმები, როგორცაა გენდერული საბჭო, მერის სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭო და სხვა, მონაწილეობის მხრიდან თითქმის არ არის აღქმული, როგორც ანგარიშგასაწვევი სოციალური პარტნიორი.

საჯარო მმართველობის რეფორმის განხორციელების პროცესში საჯარო და კერძო სექტორს შორის თანამშრომლობის აუცილებლობაზე კვლევის მონაწილეებს ძალიან ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ და ვერ ხედავენ ამ თანამშრომლობის მნიშვნელობას. მათ, ვისაც დანახული აქვს, ამ კუთხით ეფექტიანი მექანიზმების დახასიათების დროს გულისტკივილი გამოთქვეს, რომ ასეთი თანამშრომლობა შეინიშნება მხოლოდ ხელისუფლებისადმი ლოიალურ, მათთან დაახლოებულ კერძო სექტორის წარმომადგენლებთან, დანარჩენების შესაძლებლობები კი უგულებელყოფილია.

4. კვლევის ძირითადი მიზნები/დასკვნა, რეკომენდაციები

გამჭვირვალობა: ამბროლაურში ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ მუნიციპალიტეტში დაწყებული საჯარო მმართველობის რეფორმის მოცემულ ეტაპზე შენარჩუნებულია პოზიტიური დინამიკა და არის ცალკეული წინდაგადგმული ნაბიჯები, განსაკუთრებით ელექტრონული მომსახურების დანერგვის კუთხით. ჯეროვნად და დროულად ხორციელდება საჯარო ინფორმაციის განთავსება, გამართულია სოციალური ქსელების ფუნქციონირება, ვებგვერდი უფრო ინტერაქტიული გახდა „ელექტრონული მესენჯერის“ დამატებით, რომელიც ადგილობრივ სამსახურებთან შეუფერხებელ და პირდაპირ კომუნიკაციას განაპირობებს.

ისევ რჩება აქამდე არსებული გამოწვევა: მომსახურების ეფექტიანობის კუთხით ჯერ კიდევ გადაუჭრელ პრობლემას წარმოადგენს ინტერნეტის ხელმისაწვდომობა და ხარისხი: სოფლებში ინტერნეტის მიწოდება ან საერთოდ არ ხდება, ამ დაბალი სიჩქარისაა. არის სხვა ხელისშემშლელი ფაქტორებიც. მაგალითად - მუნიციპალიტეტში, ძირითადად, ხანდაზმული ასაკის მოსახლეობა ცხოვრობს. მათ უმეტესობას არ გააჩნია სათანადო ტექნიკური მონყობილობები, ან არ აქვს მოხმარების უნარ-ჩვევები. ეს ელექტრონული მომსახურების მიწოდების მასშტაბებზე ნეგატიურად მოქმედებს და მოქალაქეები მოკლებული არიან ამ სიკეთით სარგებლობას.

გამოკვეთილია პოლიტიკური მზაობა, მოხდეს მუნიციპალიტეტის მთელი პერსონალის, განსაკუთრებით, მერის წარმომადგენლების, ადგილობრივი დეპუტატების მაქსიმალური მობილიზება, რომ მოქალაქეებმა ადგილზე მიიღონ საჭირო მომსახურება; უზრუნველყოფილი იქნეს სათანადო მატერიალური ბაზის გამართვა თავად თემში (კომპიუტერი, სათანადო კვალიფიკაციის კადრი).

ადგილობრივი ხელისუფლების ანგარიშვალდებულება, ღიაობა, საქმიანობის გამჭვირვალეობა, ძირითადად, პოზიტიურად შეფასდა, მაგრამ გამოითქვა გულისტკივილიც, რომ მოქალაქეები ამა თუ იმ პროექტის თაობაზე ინფორმაციას მხოლოდ მისი დაწყების შემდეგ, ან შედეგების პრეზენტაციის დროს იგებენ.

მომსახურების ეფექტიანობის კუთხით გამოიკვეთა, რომ გაუმჯობესებულია საზოგადოებრივი მომსახურების მიწოდება, მაგრამ ჯერ კიდევ იკვეთება უფრო ეფექტიანი და ინოვაციური სისტემების გამართვის, საზოგადოებრივი კონტროლის, შეფასებისა და ანგარიშვალდებულების, კორუფციის პრევენციის ქმედითი მექანიზმების დანერგვის აუცილებლობა; თვითმმართველობის მოხელეთა კვალიფიკაციის ამაღლების, თვითმმართველი ერთეულების მართვის სისტემებისა და ადმინისტრაციული სტრუქტურების სრულყოფის საჭიროება, რათა მოქალაქეებს არ დარჩეთ კითხვები კადრების ცვლის დროს, ან მოხელეთა შერჩევის ადგილობრივი კრიტერიუმების მიმართ.

კვლევით ცხადი გახდა, რომ როგორც ოფიციალური სტრუქტურები, ასევე მოქალაქეები აცნობიერებენ სწორი ახალგაზრდული პოლიტიკის მნიშვნელობას, რომელიც მოითხოვს ინოვაციურ მიდგომებს და თავად ახალგაზრდების თემის აქტიურ მონა-

ნილეობას. გამოიკვეთა პანდემიის დროს მუნიციპალიტეტში ონლაინ-სწავლების რეჟიმში ინტერნეტის ხარისხის გამო შექმნილი პრობლემები.

გამონვევად დასახელდა კოვიდ-19-ის პანდემიის პირობებში მოქალაქეთა მონყვლადი ჯგუფების - შშმ პირების, მარტო მცხოვრები ხანდაზმულების, სოციალურად დაუცველი მრავალშვილიანი ოჯახების სათანადო მხარდაჭერის საკითხი.

გამოიკვეთა ადგილობრივი ეკონომიკური განვითარების პროგრამების საჭიროება და მუნიციპალიტეტის ჩართულობის მნიშვნელობა, მათ შორის ტურისტული პოტენციალის გამოყენების საკითხში.

დაფიქსირდა გარემოსდაცვითი საკითხების საგანგაშო ნიშნული. მდინარე ენგურზე ნაპირგასამაგრი სამუშაოების აუცილებლობა, რომელიც მუნიციპალიტეტის მიერ განეული ძალისხმევის პარალელურად მოითხოვს ინტერსექტორალურ თანამშრომლობას სათანადო რესურსების, ექსპერტიზის, კვალიფიციური მუშახელის უზრუნველყოფის საკითხებში.

გამოიკვეთა მუნიციპალიტეტის „დაბერების“ შეუქცევადი ტენდენცია. თვითმმართველობა ცდილობს, გადადგას ნაბიჯები ახალგაზრდების მიმართ კეთილგანწყობილი პოლიტიკის დასანერგად, რაც ადგილობრივი მწირი რესურსების პირობებში ძალიან რთულია. ამიტომ მნიშვნელოვანია ახალი ინოვაციური მიდგომების დანერგვა, დამატებით რესურსების მოძიება მუნიციპალიტეტში ახალგაზრდა კადრების მოსაზიდად.

მონაწილეობა / ინკლუზიურობა - კვლევით ცხადი გახდა, რომ მუნიციპალიტეტის სამოქალაქო საზოგადოება ნაკლებად არის

ჩართული თვითმმართველობაში, მონაწილეობის აპრობირებული ფორმებიდან გამოიყენება მხოლოდ დასახლების კრებები. არ არის საუბარი სამოქალაქო ბიუჯეტირებაზე, მოქალაქეები ნაკლებად თანამშრომლობენ გენდერული თანასწორობის საბჭოსთან, სამოქალაქო მრჩეველთა საბჭოსთან. ერთადერთი სამოქალაქო აქტორია ადგილობრივი სამოქალაქო ორგანიზაციები, რომელთაც შედარებით შეზღუდული რესურსები აქვთ და სერიოზულ გავლენას ვერ ახდენენ მუნიციპალიტეტში მიმდინარე პროცესებზე. მიუხედავად ამისა, მათი საქმიანობა პოზიტიურად შეფასდა. კვლევის მიგნებების საფუძველზე გამოიკვეთა შემდეგი რეკომენდაციების საჭიროება:

რეკომენდაციები:

ადგილობრივ ხელისუფლებას:

- აუცილებელია შენარჩუნდეს პოზიტიური დინამიკა საჯარო მმართველობის რეფორმის ადგილობრივ დონეზე დანერგვის საკითხში სათანადო ცნობიერების დანერგვის კუთხით, პირველ რიგში, თვითმმართველობის პერსონალში: დეპუტატების, მერის წარმომადგენლების აქტიური ჩართვა მოქალაქეებისთვის ინფორმაციის მიწოდების, მომსახურების მიღებაში მეთოდოლოგიური დახმარების საკითხში. ასევე იმ თემებში, სადაც ინტერნეტის ხელმისაწვდომობა ნაკლებია, სათანადო ტექნიკური და მეთოდოლოგიური რესურსებით აღჭურვილი მობილური ჯგუფების უზრუნველყოფა მოქალაქეთათვის მომსახურების მიღების გასამარტივებლად;

- მნიშვნელოვანია რეფორმის მონიტორინგის შედეგების გაანალიზება და რეკომენდაციების გათვალისწინება ადგილობრივი მართვის სრულყოფისთვის; მოქალაქეების საჭიროებაზე მორგებული მომსახურების, პროგრამების ინიცირება; ამისთვის საჭიროებათა კვლევის პრაქტიკის დანერგვა, პროგრამების ეფექტიანობის სისტემის მექანიზმის შექმნა და პერსონალის მომზადება;
- მნიშვნელოვანია მოქალაქეების, განსაკუთრებით ახალგაზრდების ნახალისება თვითმმართველობაში მონაწილეობისთვის; დასახლების კრებების, პეტიციის, სამოქალაქო ბიუჯეტირების, მრჩეველთა საბჭოს და სამოქალაქო მონაწილეობის სხვა ფორმების პოპულარიზაცია არასამთავრობო სექტორთან თანამშრომლობით;
- სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია პრიორიტეტული გარემოსდაცვითი საკითხების გადანყვეტა: მდინარე რიონის ნაპირსამაგრი სამუშაოებისთვის საჭირო რესურსების განსაზღვრა, ინტერსექტორალური თანამშრომლობის გამოყენება დამატებითი რესურსების მოსაზიდად;
- სასურველია მუნიციპალიტეტის ტურისტული პოტენციალის გამოსაყენებლად სათანადო სტრატეგიის შემუშავება; მცირე მენარმეების გაძლიერების პროგრამების საბიუჯეტო მხარდაჭერის საკითხის გადანყვეტა;

- მნიშვნელოვანია ანტიკორუფციული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შექმნა და განხორციელება. ამ კუთხით აქტიური თანამშრომლობა ადგილობრივ სამოქალაქო სექტორთან, მედიასთან.

ცენტრალურ ხელისუფლებას:

- ძალიან მნიშვნელოვანია, დროულად იქნეს გაცემული პასუხი გარემოსდაცვით საკითხებში არსებული საფრთხეებისთვის: სერიოზულ მასშტაბებს საჭიროებს მდინარე რიონი ნაპირგასამაგრი სამუშაოები, რომელიც კვალიფიციური მუშახელით უნდა განხორციელდეს, ადგილობრივ ხელისუფლებას კი არა აქვს ამ კუთხით საჭირო რესურსი. მნიშვნელოვანია სათანადო კვალიფიკაციის პერსონალის, ექსპერტების ჩართვა, საერთაშორისო დონორებთან კომუნიკაცია დამატებითი რესურსების მობილიზებისთვის;
- მნიშვნელოვანია, რომ საჯარო მმართველობის რეფორმის წარმატებით დანერგვისთვის მოხდეს დეცენტრალიზაციის სტრატეგიის შეუქცევადი განხორციელება, თვითმმართველობის კომპეტენციას მიკუთვნებულ საკითხებში რეალური უფლებამოსილების სრული დელეგირება. მათ შორის სოციალური მუშაობის დეცენტრალიზაცია, თვითმმართველობის როლის გაზრდა ოჯახების სოციალური მდგომარეობის შეფასებაში, „ქულათა სისტემის“ რეორგანიზება.

სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს

- მნიშვნელოვანია, ადგილობრივი სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციები აქტიურად იყვნენ ჩართული საჯარო მმართველობის რეფორმის იმპლემენტაციის მონიტორინგში, დროულად გამოავლინონ არსებული დარღვევები და მიანოდონ რეკომენდაციები; ითანამშრომლონ ხელისუფლებასთან ინოვაციური სერვისების დანერგვის კუთხით, განსაკუთრებით ახალგაზრდებთან მიმართებაში.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

კულტურულ-ჰუმანიტარული ფონდი „სოხუმი“

მის.: ქუთაისი, მგალობლიშვილის №6

ელ.ფოსტა: womansukhumi@gmail.com

ტელ.: (0431) 27 13 68

მობ.: +995 597 40 51 46

ვებ. გვერდი: www.fsokhumi.ge

<https://www.facebook.com/fsokhumi>

მენარმე ქალთა ფონდი

მის.: ქუთაისი, ლადო ასათიანის №68

ელ.ფოსტა: womenfund2003@gmail.com

ტელ.: (0431) 27 29 02

მობ. +995 592 67 91 91

ვებ. გვერდი: www.fwe.ge

<https://www.facebook.com/Fund-Of-Women-Entrepreneurs>

იმერეთის მხარის

მცენიერთა კავშირი „სპექტრი“

მის.: ქუთაისი, წმინდა ნინოს ქ., 9

ელ.ფოსტა: spectri@gmail.com

ტელ. (0431) 24 80 57

მობ. +995 599 57 05 16

ვებ გვერდი: www.spectri.org.ge

www.facebook.com/spectriGE